

شهروند سبز، شهروند مسئول

محیط زیست؛ در یک دهه اخیر تبدیل به مسأله‌ای استراتژیک در جهان شده است.

محیط زیست؛ در یک دهه اخیر تبدیل به مسأله‌ای استراتژیک در جهان شده است. اگر تا قبل از این «محیط» صرفاً جایی برای کنش و واکنش‌های انسان قلمداد می‌شد و همیشه نیروهای محیطی در محاسبات نادیده گرفته می‌شد، اما در سال‌های اخیر به ناگزیر هر برنامه ریزی کلانی در هر مکانی و با هر موضوعی می‌باید مسأله محیط و پیرامون طرح را مدنظر قرار دهد.

به گزارش سلامت نیوز به نقل از روزنامه بهار، مسأله محیط زیست در ایران را باید از هر جهت عمیق و ساختاری بررسی کرد. هم بحرانی که پیش‌روست عمیق و ساختاری است و هم تأثیراتی ساختاری بر کلان‌ترین متغیرهای زیست‌جامعه ایران به‌جا می‌گذارد. اگر بحران زیست محیطی به مشکلاتی در تأمین غذا بی‌انجامد و بحران بدهی‌های کشاورزان ناشی از خشکسالی منجر به مشکلات مالی برای دولت شود و نارضایتی ناشی از آلودگی هوا در شهرها سبب افزایش هزینه‌های بهداشتی و نارضایتی از دولت شود (که همگی به درجاتی رخ داده یا محتمل‌اند) آنگاه بی‌جا نخواهد بود اگر از تهدید امنیت ملی به واسطه بحران زیست محیطی سخن بگوییم.

برای درک چنین پدیده بزرگ و مهمی باید نگاهی عمیق و ساختاری به مسأله داشت. در جامعه‌ای که بنیان‌های اقتصادی آن بر خلق ثروت به شکل مستقیم از منابع طبیعی بنا شده، نابرابری گسترده‌ای وجود دارد و شرایط جامعه مدنی به گونه‌ای نیست که دفاع از حقوق زیست محیطی به شکل مؤثری امکان‌پذیر باشد، و آرایش نهادی سازمانهای متولی امور زیست محیطی نمی‌تواند مانعی در برابر تخریب زیست محیطی باشد و زیرساخت مناسبی برای تعهد زیست محیطی ندارد.

با این شرایطی که گفته شد، مسأله زیست محیطی در ایران برای سال‌های نه چندان دور؛ با مسأله امنیتی گره خواهد خورد لذا برای اینکه بتوان مسأله را حل کرد باید اخلاق زیست محیطی را در شهروندان بارور و فعال ساخت. باید از تولید شهروندان منفعل در حوزه محیط زیست جلوگیری کرد و شکلی از تعهد و مسئولیت‌پذیری شهروندی در حوزه محیط زیست را بر ساخته نمود تا دغدغه هر لحظه یک شهروند ایرانی در کنار دیگر دغدغه‌های روزمره اش؛ دغدغه و تعهد زیست محیطی‌اش باشد. این همان معنایی هست که شهروند سبز با خود به همراه دارد.

شهروند سبز؛ شهروندی هست که چهار حق زیر را برای خود از حقوق مسلم و قانونی قلمداد می‌کند و همواره آن را از دولت طلب می‌نماید:

۱. حق مشارکت در تصمیمات زیست محیطی
۲. حق دسترسی آزاد به اطلاعات زیست محیطی
۳. حق آموزش عمومی شهروندان در حوزه زیست محیطی
۴. حق دادخواهی زیست محیطی

در نخستین حق، شهروند سبز این حق را برای خود طلب می‌کند که در فرآیندهای برنامه ریزی و سیاستگذاری زیست محیطی همواره مورد مشارکت قرار گیرد و از او خواسته شود که نظرات و ایده‌های خود را به‌صورت تخصصی و مطالعه شده ارائه نماید. در دومین حق، شهروند سبز مانند هر شهروند دیگری که باید به اطلاعات کارا و دقیق از همه رخدادهای موجود در سرزمین و کشورش دسترسی داشته باشد، این شهروند سبز نیز به اطلاعات کارآمد و اثربخش در حوزه محیط زیست باید دسترسی داشته باشد. تا از فرآیندهای تصمیم‌گیری و برنامه ریزی زیست محیطی به طور کامل مطلع شود.

در سومین حق، دولت موظف هست که این حق شهروندان سبز را مورد توجه قرار دهد که آنان را آموزش دهد و مفاهیم تخصصی زیست محیطی را در سطح عرصه عمومی ترویج و گسترش دهد. در چهارمین حق هم شهروندان سبز این حق قانونی را دارند که بر طبق اصل پنجاهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نسبت به اتفاقات و آسیب‌های زیست محیطی در منطقه خود دادخواهی کنند و طرح شکایت نمایند.